

Plan

Cilj	<ul style="list-style-type: none"> • Učenici će naučiti što je plan • Učenici će naučiti upotrebljavati plan u debati
Ishodi	Nakon sudjelovanja na sastanku debatant će moći: <ul style="list-style-type: none"> • objasniti što je plan • navesti dijelove plana • objasniti funkciju plana • prepoznati kada je potrebno izraditi plan • prepoznati što je problem • objasniti kako riješiti problem planom • samostalno izraditi plan
Materijali	
Način održavanja	Online u stvarnom vremenu
Metoda	Rasprava, predavanje, samostalan rad, izlaganje
Procijenjeno vrijeme održavanja	40 minuta

Uvod:

U WS formatu najčešće se debatiraju planske i vrijednosne teze. Načelno, glavna razlika među te dvije skupine teza jest u tome da planska zahtjeva plan (model) te je **glavni sukob u debati rješava li taj plan neki problem**. Vrijednosna se debata pak temelji na sukobu između dvije vrijednosti.

Na primjer planska teza bi bila *OD bi uveo sankcije za političare koji ne ispune predizborna obećanja*. Propozicija u ovoj tezi mora planom objasniti u kojem slučaju i kako bi kažnjavala političare ako ne ispune obećanja dana u predizbornoj kampanji. S druge strane, *ODS da je*

eutanzija opravdana je tipičan primjer vrijednosne teze u kojoj je glavni sukob između slobode izbora i prava na život.

Ipak, ove teze ne treba gledati kao dvije potpuno odvojene kategorije. Za početak, svaka teza u WS formatu ima svoju **vrijednosnu komponentu**. Tako u tezi o kažnjavanju političara za neispunjavanje predizbornih obećanja treba govoriti i o vrijednosti vjerodostojnosti političara. Nadalje, u svakoj vrijednosnoj tezi ima prostora da dodatno razjasnimo kako će se nešto odvijati, to jest za plan. Iz tog razloga u tezi o eutanaziji bilo bi dobro razjasniti tko ima pravo zatražiti eutanaziju i tko je smije izvršiti. Zaključno, planske i vrijednosne teze ne trebamo gledati kao odvojene kategorije nego više kao kontinuum u kojem neke teze zahtijevaju više rasprave o tome kako bi se nešto provodilo, a druge je li vrijednosno opravdano nešto provesti.

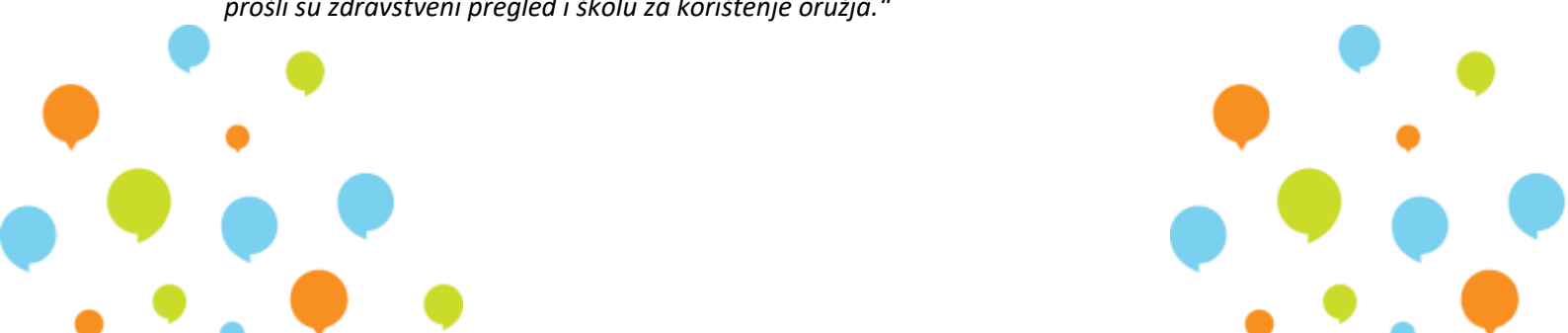
Činjenične teze su teze u kojima ne dokazujemo treba li tezu provesti ili jeli ona opravdana, već samo raspravljamo o tome jeli teza točna ili nije. Primjer takve teze bio bi *OD smatra da je u sportu previše novaca*. Dakle, propozicija tvrdi da je istina da previše ulažemo u sport dok opozicija tvrdi suprotno. Ipak, kao i sve teze u WS formatu i činjenične teze imaju vrijednosni element. U činjeničnim tezama na temelju neke vrijednosti određujemo jeli teza točna ili ne. U gore navedenoj tezi moramo odrediti što je to previše novaca pa primjerice možemo tvrditi da je previše kad nogometaši zarađuju više od doktora, znanstvenika i drugih struka koje možda više pridonose društvu, dakle raspravljamo o vrijednosti pravednosti.

Kao što je navedeno, ukoliko govorimo o planskoj tezi trebamo uvesti **plan** koji će razjasniti kako će se provoditi politika za što se zalažemo na afirmacijskoj strani.

Prvo moramo definirati **uzrok problema i problem** koji rješavamo provođenjem teze. Oni moraju biti takvi da plan rješava i problem i njegov uzrok jer ako uzrok nije riješen problem će se samo pojaviti u nekom drugom obliku. Važno je napomenuti da **uzrok problema i problem trebaju biti riješivi**. Poslije toga određujemo **agenta**, to jest osobu ili instituciju koja će provoditi plan te mehanizam, to jest kako će se plan točno provoditi.

Teza: OD bi dozvolio privatno posjedovanje vatrenog oružja

„Problem u današnjoj tezi jest velik broj zločina u statusu quo koji je uzrokovan time što se zločinci ne boje napadati ljude jer znaju da se oni nemaju čime obraniti. Mi smatramo da ćemo to riješiti legalizacijom oružja. Dakako, oružje ne bismo dali svima, već bi posebna agencija dala dozvolu samo ljudima koji nemaju dosje, prošli su zdravstveni pregled i školu za korištenje oružja.“

Ukoliko se radi o vrijednosnoj tezi, ponekad isto uvodimo **kratki plan** koji razjašnjava nejasnoće koje postoje u tezi. Njegova uloga, za razliku od plana u planskim tezama nije detaljno objasniti odvijanje i implementaciju neke politike već iz debate isključiti ekstremne slučajeve i nepotrebne rasprave. Primjerice u gore navedenoj tezi o opravdanosti eutanazije vjerojatno bismo rekli da se eutanazija mora obavljati liječnik, kako bismo isključili nepotrebnu raspravu o nehumanim metodama eutanazije. Na taj način u vrijednosnim tezama osiguravamo debatu o onome što je zaista ključno pitanje, a to je legitimnost i moralnost onoga što teza predlaže, a ne manje praktikalije i iznimni ili ekstremni slučajevi. Kao što je vidljivo iz pojašnjenja plan u vrijednosnim tezama je više dio okvira debate nego zasebni dio govora.

DIJELOVI PLANA

Problem koji je potrebno riješiti planom
Uzrok problema koji je potrebno riješiti planom
Agent provođenja plana
Osmišljeni mehanizam provođenja plana ili oprijemljenje iz <i>statusa quo</i> (<i>učinili bi to kao XY po pitanju ZX</i>)
Poveznica s tezom

TRAJANJE: 10 min

Aktivnost voditelja: Ponavljanje vrsta teza i vođena rasprava o planu u debati

Planske teze su one u kojima osim odgovora na pitanje “Zašto?”, afirmacija mora pokazati i “Kako afirmirati tezu?” tj. predstaviti plan kojim bi afirmirale tezu. Negacija ne mora, ali može imati kontraplan. Razlog tome je što strana afirmacija “postavlja” debatu odnosno razvija slučaj na koji strana negacija treba reagirati kroz pobijanja što je njena glavna dužnost. Strana negacija nije dužna (ali može) priložiti alternativni način rješavanja problema, već pokazati kako ga strana afirmacija svojim planom nije uspjela riješiti.

Prije nego što predložimo mogući plan, trebamo odabrati uzrok i problem koji želimo riješiti. Odabrani problem treba biti rješiv i dovoljno važan tj. značajan da postoji potreba za njegovim rješavanjem. Primjerice, ukoliko želimo naći problem u tezi Ovaj dom smatra da glasovanje treba biti obavezno, ne možemo riješiti problem visoke stope nezaposlenosti mladih, no možemo riješiti problem niske izlaznosti na izbore, ili problem političke nezainteresiranosti. Plan u debati trebao bi jasno odgovarati na nekoliko pitanja:

1. Tko smo mi? Koje tijelo, iz kojih razloga baš to tijelo i pod kojim ovlastima treba provesti plan? Ovaj dio plana nazivamo i agentom, odnosno provoditeljem.
2. Što ćemo napraviti? Pri iznošenju plana potrebno je obrazložiti način na koji se plan provodi. Ovaj dio plana nazivamo mehanizmom, te on uključuje pojedine aspekte poput cijene, posebnih uvjeta, trajanja, izvora financiranja i slično.
3. Kako smo riješili odabrani problem? U ovom dijelu zaključujete na koji način je vaš plan najbolji za rješenje odabranog problema.

Plan treba odgovoriti na pitanje „Kako afirmiramo tezu“, dok će odgovor na pitanje „Zašto afirmiramo tezu“ biti objašnjen u argumentima.

Premda plan treba biti uvjerljiv, *nije ga potrebno detaljno obrazlagati*. Moguće ga je potkrijepiti i stvarnim primjerima ukoliko postoje (primjerice na tezu *Ovaj dom bi legalizirao prostituciju „Želimo uvesti model koji provodi Nizozemska“* uz objašnjenje njegovog funkcioniranja). U pripremi za debatu valja imati na umu da “su sve teze vrijednosne, no nisu sve planske”. To znači da planska teza uz odgovor na pitanje „Zašto afirmiramo ili negiramo tezu“ uvijek treba odgovarati i na pitanje „**Kako afirmiramo ili negiramo tezu**“. Kada debatiramo na planske teze, ne postoji jedan ispravan način na koji odgovaramo na pitanje „kako afirmiramo tezu“ upravo zato što ovisi o odluci ekipe na koji konkretan način želi riješiti odabrani problem.

Treba imati na umu da argumenti mogu biti napravljeni kao opravdavanje plana koji smo odlučili izraditi u svom debatnom slučaju, te da je mogu biti benefiti plana tj. ukazivati na sve pozitivne promjene koje se događaju provedbom plana.

Aktivnost debatanata i očekivani odgovori: Debatanti slušaju voditelja i sudjeluju u raspravi.

TRAJANJE: 5 min

Aktivnost voditelja: Objašnjavanje i zadavanje vježbe za samostalan rad učenicima

Svaki debatant samostalno ili u paru sa drugim debatantom treba odabrati neki **problem** s kojim se susreće u životu ili za koji je čuo. Cilj vježbe je da učenici samostalno prepoznaju probleme koje žele riješiti te prepoznaju njegov **značaj**. Na početku vježbe voditelj pita debatante na što odgovaraju pitanja koja su im postavljena. **Primjeri problema mogu biti:** nedovoljno zelenih površina u okolini škole, nejednakost muškaraca i žena na radnom mjestu, prezahtjevno ispitno gradivo, manjak kulturnih sadržaja u gradu....

Uputno je da učenici u ovoj vježbi nauče da problem treba biti **značajan**.

Preporuke za izgradnju zadatka koje voditelj može dati učenicima su potpitanja:

1. Što uzrokuje taj problem?
2. Zašto je taj problem značajan?
  - Kvalitativno (*npr. problem*

dovodi do narušavanja vrijednosti poput kvalitete života, prava na izbor, sigurnosti...)

- Kvantitativno (*npr. problem se često događa, obuhvaća veliki broj ljudi, nanosi veliku štetu..)*

Aktivnost debatanata i očekivani odgovori:

Debatanti slušaju voditelja.

TRAJANJE: 7 min

Aktivnost voditelja: Voditelj prati rad debatanata te ukoliko je potrebno, im pomaže.

Aktivnost debatanata i očekivani odgovori: Debatanti samostalno rješavaju zadatak

TRAJANJE: 8 min

Aktivnost voditelja: Voditelj sluša i u vodenoj raspravi komentira rezultate zadataka debatanata

Aktivnost debatanata i očekivani odgovori: Debatanti iznose rezultate svojih zadataka te komentiraju tuđe rezultate

TRAJANJE: 10 min

Aktivnost voditelja: Voditelj najavljuje o objašnjava debatantima vježbu koja će se izvoditi u grupnom radom vođenom raspravom.

Voditelj objašnjava vježbu **Osmisli plan**

Voditelj predlaže debatantima teze na koje treba osmisliti problem i plan kojim ga rješava, a učenici zatim samostalno rade. Poželjno je poticati pitanja ostalih učenika i njihove prijedloge ukoliko imaju ideju kako bi predloženi problem bilo moguće bolje riješiti. Po završetku iznošenja učenika potrebno je ponoviti kakav problem treba biti te koji su dijelovi plana.

Pitanja kojima se voditelj i debatanti navode su:

1. Koji problem želim riješiti?
2. Što uzrokuje taj problem?
3. Zašto je taj problem značajan?
4. Koji agent je odgovoran za rješenje problema planom?
5. Kojim mehanizmom provodimo plan?
6. Koliko iznosi njegovo rješenje?

Prijedlozi teza su:

1. ODB zabranio kockanje
2. ODB uveo sankcije članicama EU koje ne žele primiti izbjeglice
3. ODB uveo prijemni ispit u srednje škole
4. ODS da bi kompanije trebale dijeliti svoj profit sa radnicima
5. ODB reformirao zoološke vrtove

Aktivnost debatanata i očekivani odgovori:

Debatanti sudjeluju u raspravi i predlažu moguće uzroke problema i probleme te planove za njihovo rješenje.

